

ERHVERVSJURA

DOMMERE STYRER EGEN FRITID

BIJOB: Man kunne ønske, at partierne bag reglerne om dommers biindtægter ville bakke op om det system, de selv har vedtaget – og dermed også øge tilliden til retssystemet.

LARS BO LANGSTED
professor,
Juridisk Institut,
Aalborg Universitet

erhverv@jp.dk

Fra tid til anden dukker debatten om dommers bibeskæftigelse op: Kan det virkelig være rigtigt, at sagsbunkerne vokser, og berammelsestiderne bliver længere, samtidig med at dommerne "har tid" til at gå og have bibeskæftigelse ved siden af?

Senest i sidste uge i Berlingske Tidende, hvor en række politikere (med en enkelt undtagelse) endvidere udtrykte deres bekymring over, at de samlede biindtægter for alle dommere i landet var kommet op på 56 mio. kr. Og selvom der måske ikke var helt dækning for overskriften »politikere kræver indgreb over for bi-job«, var der dog tilsyneladende et flertal, der gik ind for, at man måtte se nærmere på sagen.

Men at se nærmere på netop den sag er ikke ukendt for politikerne. De regler, der i dag regulerer dommers bibeskæftigelse, er således blevet ændret i både 1998 og 2006 begge gange på baggrund af betænkninger fra et sagkyndigt udvalg og begge gange i form af ændringer af retsplejeloven. Altså af politikerne selv.

Kort fortalt er reglerne i dag sådan, at en dommers biindtægter over en tre års periode højst må udgøre 50 pct. af lønnen i hovedstillingen, at der er en lang række (især) formandsposter i forskellige nævn og råd, hvor lovgiver selv har krævet, at en dommer skal være formand, og endelig at der er et såkaldt "bibeskæftigelsesnævn", der skal give tilladelse, hvis en dommer skal have »fast indtægtsgivende bibeskæftigelse«. Uden for det område, hvor der kræves tilladelse (men inden for indtægtsbegrænsningen), ligger enkeltstående virksomhed, f.eks. varetagelse af hvervet som voldgiftsdommer, hvor man helt typisk kun udpeges til en enkelt sag ad gangen.

Men hvorfor er der overhovedet regler om dommers bibeskæftigelse? Udgangspunktet er jo, at man som ansat (hvad dommere er i Domstolsstyrelsen) kun er ansat til at arbejde i et bestemt antal timer om ugen – typisk 37 timer. Dommere er imidlertid også en slags mennesker, og vi mennesker må jo selv bestemme, hvad vi laver i vores fritid. Har vi lyst til at løbe maratonløb, læse kriminalromaner, flade ud foran fjernsynet, gå med aviser, have natarbejde som

receptionister, selv skrive bøger eller deltage i et udvalg – ja, så er det helt op til os selv, hvad vi trives med, og hvad vi kan overkomme.

Alle arbejdsgivere kræver naturligvis, at vi passer vores arbejde fuldt ud, og gør vi af den ene eller den anden grund ikke det, er det en ledelsesopgave for arbejdsgiveren at få os til at tage os sammen.

Reglen for os alle er således, at så længe det ikke går ud over vores hovedarbejde, står det os frit for at søge yderligere indtægter ved siden af.

En sådan "total" frihed gælder imidlertid ikke for dommere. For det første er de (en slags) tjenestemænd og derfor underlagt reglerne i tjenestemandloven, der bl.a. siger:

»En tjenestemand kan kun have beskæftigelse ved siden af sin tjenestemandstilling, for så vidt og i det omfang det er foreneligt med den samvittighedsfulde udøvelse af de til tjenestemandstillingen knyttede pligter og med den for stillingen nødvendige agtelse og tillid.«

Oversat til den dansk: For det første det må bibeskæftigelsen selvfølgelig ikke gå ud over arbejdsindsatsen i hovedstillingen, og for det andet kan visse tjenestemandstillinger ikke forenes med visse typer af bibeskæftigelse.

Dette gælder ikke mindst for dommere, som vel kun vanskeligt kan have job som

poledancer i en natklub eller udsmitter i et diskotek. Heri ligger bestemt ingen form for nedvurderinger af så nyttige jobfunktioner som poledancere og udsmittere, men det kunne godt forvirre en og anden, hvis den lækre poledancer fra i går aftes i dag sidder på dommersædet.

Når man alligevel så mange gange finder behov for at diskutere dommers bibeskæftigelse, skyldes det da også andre hensyn. Disse hensyn er for det første, at en dommer både skal være og fremtræde som fuldstændigt upartisk og uafhængig. Dette har særligt afstedkommet diskussion om, hvorvidt dommere burde have lov at arbejde som voldgiftsdommere. For det andet en bekymring for, om for meget bibeskæftigelse kan gå ud over dommerens hovedstilling og for det tredje det problem, at afgørelser fra nogle nævn og råd kan indbringes for domstolene, og hvis en højesteretsdommer f.eks. har været formand for et sådant nævn, kunne der være en bekymring for, om en byretsdommer efterfølgende "turde" ændre en afgørelse fra nævnet.

I betænkningen, der lå forud for lovændringerne i 2006, pegede juraprofessor Eva Smith i en mindretalsudtalelse på, at også selve diskussionen om dommers biindtægter kunne skade dommerstanden: »I et demokratisk samfund er det af

afgørende betydning, at der er en uforbeholden tillid til domstolene i den almindelige befolkning, og de evige diskussioner om dommers biindtægter er egnede til at svække denne tillid. Uanset at det kun er forholdsvis få dommere, der oppebærer meget betydelige biindtægter, smitter deres adfærd af på den øvrige dommerstand.«

Når det øvrige udvalg alligevel landede på den løsning, der gælder i dag, skyldtes det dels betragtninger om, at samfundet havde glæde af den indsats, som dommerne lægger i nævn, råd og udvalg med videre, idet de i kraft af deres faglige dygtighed og uafhængighed bibragte retssikkerhed og stor ekspertise. Udvalgets flertal fandt heller ikke, at der var noget til hinder for, at dommere deltog som voldgiftsdommere, hvis blot de ikke blev personligt udpeget af den ene af advokaterne.

Da den seneste lovændring blev vedtaget, var der 111 tilstedeværende medlemmer af Folketinget. Af disse stemte de 110 for loven. Disse 110 dækkede alle partierne: Venstre, Dansk Folkeparti, Socialdemokraterne, Det Konservative Folkeparti, Det Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten. Den enlige stemme imod forlaget kom fra et socialdemokratisk medlem.

Siden da er der ikke kommet meget nyt frem. Det seneste samlede tal for samtlige

Dommere er imidlertid også en slags mennesker, og vi mennesker må jo selv bestemme, hvad vi laver i vores fritid.

ge dommers biindtægter udgjorde i 2013 56 mio. kr. fordelt på 243 dommere. I 2007 (der var det første år efter de nye regler) var den samlede biindtægt på 42 mio. kr. fordelt på 215 dommere. Og i 2004 (tallene stammer fra betænkningen) var den samlede biindtægt på ca. 49 mio. fordelt på 203 dommere.

Malet med den grove pensel har der således været en svag stigning i det samlede beløb (der er dog ikke taget højde for inflationen) og en tendens til at brede biindtægterne ud på lidt flere hoveder. Det sidste var en udtrykt del af formålet med den seneste lovændring.

Hvis Eva Smith havde ret i, at evigt tilbagevendende diskussioner om dommers biindtægter i sig selv er med til at skade tilliden til domstolene – og det kan man slet ikke afvise – kunne man naturligvis vælge helt at for-

byde dommere at have biindtægter. Det ville dog dels have en række bivirkninger, og dels ville vi derved adskille os fra en meget lang række andre lande, hvor man også må have (visse) biindtægter som dommer.

Alternativt kunne man ønske, at de partier, der har været med til at flere omgange at udforme reglerne om biindtægt, ville bakke op om det system, de selv har vedtaget – og dermed også øge tilliden til retssystemet.

En sidste måske kættersk kommentar: Vi vil gerne have de allerdygtigste jurister med de skarpeste hjerner til at beklæde domstolene, for det er dem, der i sidste ende afgør, hvad der skal være ret i de enkelte sager. Når en nyuddannet jurist fra f.eks. Aalborg Universitet står og skal vælge karrierespor, og vi krævede af dommerne, at de knoklede 24/7 for at nedbringe sagspuklerne, ville det vel – slet ikke nu om stunder – være forkert af hende også at se på, hvad en tilsvarende arbejdsindsats bliver honoreret for i advokatverdenen. Det hedder med et moderne ord incitamentsstruktur, og skulle den være på plads, hvis vi forbød dommers bijob i forventning om, at de så ville være "døgndommere", ja, så måtte vi honorere hende på samme vis, som man gør i advokatbranchen (og det private i øvrigt). Det ville finansministeren med sikkerhed ikke synes om.

Det seneste samlede tal for samtlige dommers biindtægter udgjorde i 2013 56 mio. kr. fordelt på 243 dommere. Foto: Jens Dresling/Polfoto

